Geachte Gemeenteraden, AB's van Waterschappen en Provinciale Staten,

In deze brief informeren wij u over de voortgang van de Regionale Energiestrategie (RES) in de regio Noordoost Brabant.

De RES

Terugblik

Met de RES ontwikkelt de regio Noordoost-Brabant ("wij") een strategie hoe wij, als regio, onze bijdrage leveren aan de landelijke opgave van het Klimaatakkoord. Dit akkoord heeft één groot doel: om klimaatverandering tegen te gaan willen wij in Nederland in 2030 bijna de helft (49%) minder CO_2 uitstoten ten opzichte van 1990. Dit is een stap richting een nagenoeg energieneutrale samenleving in 2050. Deze doelen zijn op 28 mei 2019 wettelijk vastgelegd in de Klimaatwet. Veel gemeenten hebben lokaal al duurzaamheids-doelstellingen vastgesteld. Deze zijn in lijn met de (inter)nationale klimaatafspraken. De Regionale Energie Strategie kan gemeenten helpen bij het realiseren van hun lokale doelstellingen.

Het Klimaatakkoord, de concrete uitwerking van de Klimaatwet, is op 28 juni 2019 gepresenteerd. In vijf 'klimaattafels' zijn ambities voorgesteld om bij te dragen aan de landelijke doelen:

In de RES NOB werken de provincie, gemeenten en waterschappen in samenwerking met Enexis Netbeheer uit hoe zij invulling geven aan hun bijdrage aan de onderdelen Elektriciteit (duurzame opwek van energie) en Gebouwde omgeving (warmtetransitie). De RES is een strategie en geen plan. De uitwerking in plannen gebeurt lokaal in samenspraak met inwoners en andere stakeholders na vaststelling van het definitieve bod. Ook de provincie en de waterschappen zullen binnen hun bevoegdheden plannen moeten vaststellen.
Besparing is als uitgangspunt meegenomen om te bepalen wat ons energieverbruik in 2050 is. Daarmee is een afgeleide gemaakt voor 2030 en daar wordt ons RES-bod op gebaseerd. Energie die wij kunnen besparen hoeft immers niet opgewekt te worden. De verdere uitwerking van de RES, de Regionale Structuur Warmte, de lokale warmteplannen en de inpassing in de omgevingsvisie zal de nodige uitvoeringscapaciteit vergen.

Klimaattafel Gebouwde omgeving - Warmtetransitie

Om de opgave van 49% C O_2 reductie in 2030 te realiseren is de overstap naar het duurzaam verwarmen van onze gebouwen essentieel. De eerste stap in dit traject is het grootschalig isoleren van gebouwen. Hiermee verminderen wij onze vraag naar energie aanzienlijk en zodoende vermindert dit ook de behoefte om duurzame alternatieven te zoeken. De besparingsopgave wordt meegenomen in de berekening van de uiteindelijke opgave. De vraag naar warmte die overblijft na het grootschalig isoleren zal gedekt worden door een combinatie van technieken, zoals het benutten van restwarmte via een warmtenetwerk, het gebruik van duurzame warmtebronnen en All-Electric systemen. Ook moet hier gedacht worden aan aquathermie, waarvoor het waterschap onderzoek doet voor de verdere mogelijkheden. Hiermee wordt ook de vraag naar duurzame elektriciteit groter. Daarbij wordt in de berekening rekening gehouden bij het berekenen van de opgave voor elektriciteit.

Regionale Structuur Warmte (RSW)

Als regio nemen wij een Regionale Structuur Warmte op als onderdeel van de RES. Dit voorstel beschrijft op regionaal niveau de beschikbaarheid van duurzame warmtebronnen, de totale vraag naar warmte en de bestaande en geplande infrastructuur die nodig is om ons van warmte te voorzien. Dit vormt de basis voor de warmtevisies en –plannen die lokaal opgesteld worden. Gemeenten moeten uiterlijk eind 2021 een transitievisie warmte vaststellen waarin is vastgelegd wat het tijdspad is waarin wijken worden verduurzaamd en welke alternatieven mogelijk zijn.

Klimaattafel Elektriciteit

Op basis van ons huidig energieverbruik en een realistische besparingsopgave worden berekeningen gemaakt wat het energieverbruik in 2050 zal zijn. Hierbij wordt ook rekening gehouden met de toenemende vraag naar energie door elektrificatie. Op basis van deze informatie wordt er teruggerekend wat onze opgave voor 2030 is. De vraag naar elektriciteit die overblijft is dermate groot dat alle beschikbare middelen ingezet moeten worden om deze te realiseren in de regio, zoals wind op land, zoveel mogelijk daken voorzien van zonnepanelen, waterkracht en zonneparken. Natuurlijk moeten we (eerst) nog niet benutte ruimte gebruiken voor zonne-energie, maar zonneparken zullen (tijdelijk) nodig zijn. Ook bij de opgave van de klimaattafel elektriciteit is besparing de eerste stap. Het is belangrijk om op te merken dat zonnepanelen op daken (kleinschalige aansluitingen) meetellen als besparing. Ook zijn niet alle daken geschikt voor opwekking en/of niet alle eigenaren zijn bereid mee te werken.

Enexis, als beheerder van de onderliggende infrastructuur, is hierbij een belangrijke partner.

Zonneladder

De Tweede Kamer heeft de gewijzigde motie Faber aangenomen om nieuwe zonneparken te toetsen aan de nationale zonneladder of lokale afwegingskaders. Hiermee blijft het voor decentrale overheden mogelijk om voor nieuwe zonneparken vergunningen af te geven. De herziene motie die nu is aangenomen, vraagt namelijk alleen om toetsing aan de nationale zonneladder (die binnenkort opgeleverd wordt) of aan een vergelijkbaar door decentrale overheden vastgesteld afwegingskader. De zonneladder zet primair in op het benutten van daken en terreinen voor zonne-energie, om landbouwgrond en natuur zo veel mogelijk te ontzien. Binnen het landelijk kader zal nog nadere invulling gegeven worden aan de toepassing van de zonneladder.

Governance, draagvlak en regionale samenwerking

De RES is naast een technische uitdaging, vooral een maatschappelijke, financiële en ruimtelijke opgave. Lokale en regionale samenwerking is hiervoor noodzakelijk. Daarom wordt de RES samen met partners op allerlei niveaus en vanuit verschillende branches opgesteld. De RES is een product

van de gehele regio en kan alleen uitgevoerd worden als wij een gedragen bod opzetten. Daarom hebben wij in Noordoost-Brabant, als een van de weinige regio's, besloten om de startnotitie, het voorlopig bod en het definitief bod het volledige bestuurlijke proces te laten doorlopen. In de periode mei/juni 2019 zijn de startnotitie en daarmee de kaders door alle partijen vastgesteld. Onder andere de volgende aandachtspunten zijn meegegeven voor het vervolgtraject: betaalbaarheid lagere inkomens, ontzorgen van inwoners, het bieden van handelingsperspectief, participatie, besparing en draagvlak.

Colleges, Dagelijks Besturen en Gedeputeerde Staten

De RES is niet alleen een onderwerp voor bestuurders met de portefeuille Duurzaamheid, maar zeker ook voor bestuurders met de portefeuille Ruimte, eigenlijk alle bestuurders. Het is cruciaal dat de voltallige colleges en DB-besturen betrokken worden bij dit proces. Op 8 oktober 2019 zal een conferentie georganiseerd worden voor alle colleges en de DB's in Noordoost-Brabant in het kader van regionale samenwerking binnen de RES.

Gemeenteraden, Algemeen Besturen en Provinciale Staten

Bij de behandeling van de startnotitie hebben de gemeenteraden en AB's duidelijk aangegeven dat zij betrokken willen worden bij het gehele proces en niet alleen bij het definitieve bod. In ieder geval zijn wij van plan om regelmatig informatiebrieven op te stellen en informatieavonden te organiseren. Met de griffiers maken wij afspraken om te kijken hoe wij raden verder het beste kunnen betrekken bij de RES. Waar mogelijk sluiten de waterschappen aan, of worden zij op een andere manier betrokken. Ook Provinciale Staten blijft geïnformeerd over de voortgang.

Om meer zicht te krijgen op de RES en de rol van de raad staan op de website van Nederlandse Vereniging voor Raadsleden drie informatiekaarten opgezet die te vinden zijn via de volgende link: Welke rollen hebben raadsleden bij een Regionale EnergieStrategie?

Daarnaast zijn gemeenten en waterschappen niet alleen betrokken in het bestuurlijk traject, maar zijn zij ook meegenomen in het proces door het spelen van een simulatie.

RES Simulaties

De RES simulatie heeft als doel het bewustzijn rondom de RES-opgave te vergroten met specifieke aandacht voor de manier waarop gemeenten kunnen samenwerken om deze complexe opgave met elkaar tot een succes te brengen. De simulatie is in alle drie de subregio's gespeeld met raadsleden en wethouders. Op 8 mei in de Meierij, 22 mei in het Land van Cuijk en op 26 juni in de regio As50. Indien hier behoefte aan is kan de simulatie herhaald worden of lokaal gehouden worden (contact via info@simpuls.nl).

Door de herkenbare elementen die de deelnemers in de simulatie tegenkwamen, ging men ook met elkaar in gesprek over de ervaringen uit de praktijk. Zo ging het over initiatieven die al gerealiseerd zijn, over de meerwaarde van samenwerking, over besluiten die binnenkort bij raden voorliggen en de complexiteit van de RES-opgave.

Klankbordgroep Stakeholders

Bij het opstellen van het product RES worden stakeholders betrokken. Zij sluiten aan bij ambtelijke overleggen waar zij een inhoudelijke bijdrage leveren. Bestuurlijk worden zij meegenomen in de twee klankbordgroepen, Elektriciteit en Gebouwde omgeving. Een eerste kennismaking heeft plaatsgevonden.

Tijdspad

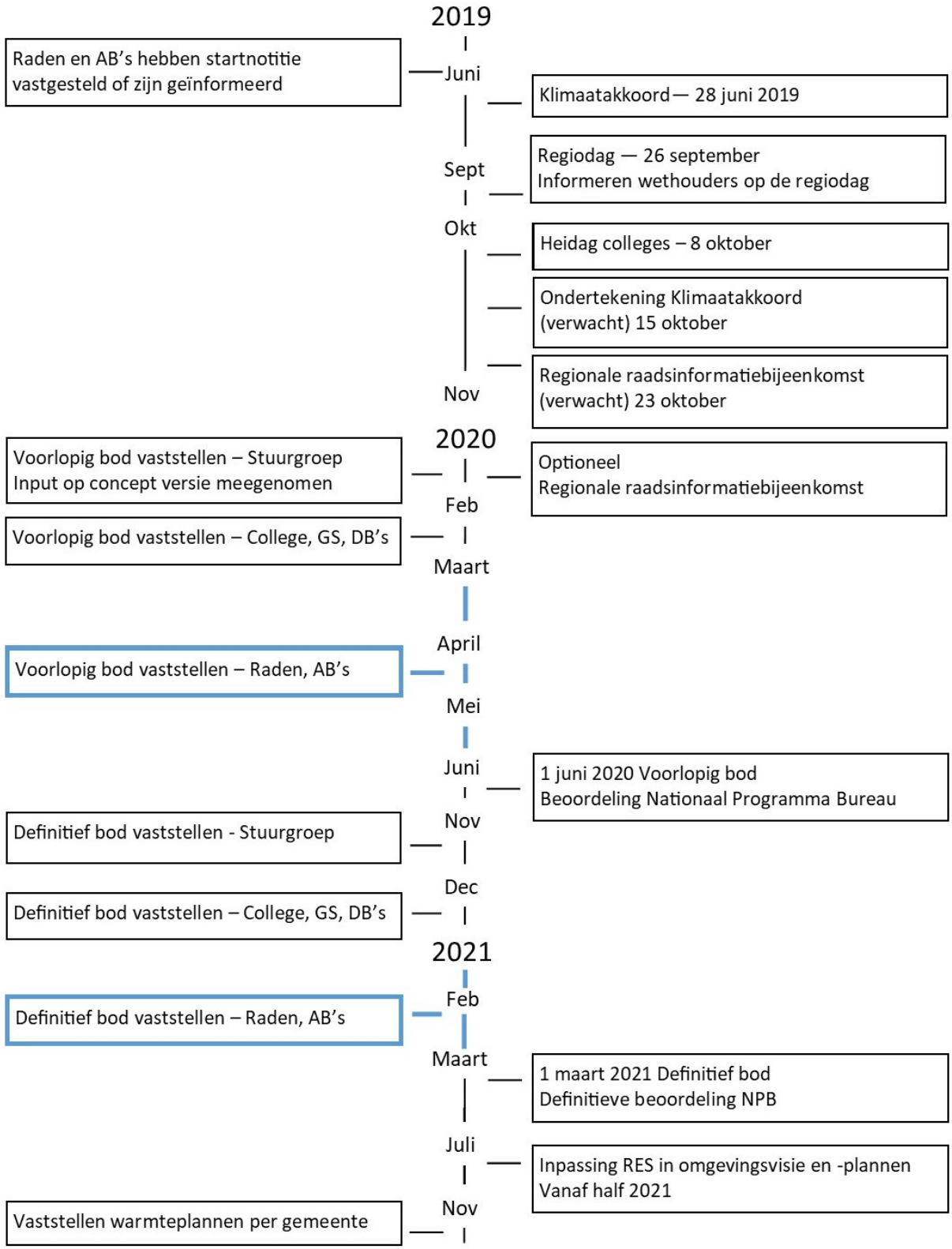
De verwachte ondertekening van het definitieve Klimaatakkoord is in oktober 2019. Na de ondertekening van het definitieve Klimaatakkoord krijgen de regio's 8 maanden (juni 2020) om de concept Regionale Energie strategieën (RES-en) op te leveren voor doorberekening door het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL). Het definitieve bod moet uiterlijk in 1 april 2021 opgeleverd worden. De RES wordt vervolgens elke 2 jaar gemonitord en geactualiseerd.

Het voorlopig bod zal in december 2019 door de stuurgroep vastgesteld worden, zodat het voor 1 januari 2020 kan worden aangeboden aan de provincie, waterschappen en gemeenten ter besluitvorming en daarna voor 1 juni aangeboden kan worden aan het Rijk.

Het nieuwe tijdspad RES NOB vindt u in de bijlage, geactualiseerd op 06 juli 2019.

Stuurgroep RES NOB.

Bijlage 1. Tijdspad, geactualiseerd op 6 juli 2019.

Aanvulling: Stakeholders worden gedurende het gehele proces betrokken.